

BESZÁMOLÓ

a Szerzői Jogi Szakértő Testület 2014. évi működéséről

I. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezeti és működési rendje

A Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: a Testület vagy SZJSZT) a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 101. §-ának (1) bekezdése szerint a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működik. A Testület tagjait az igazságügyért felelős miniszter a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben ötéves időtartamra nevezi ki. A legfeljebb kétszáz fős Testületnek, illetve a Testület tizenöt tagú elnökségének és elnökének a kinevezésére vonatkozóan a Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 2. és 3. §-a tartalmaz további rendelkezéseket.

II. Elnökségi ülések

A Testület működését [a Korm. r. 4. §-ának (3) bekezdése alapján] figyelemmel kísérő és értékelő Elnökség, amelyet a Korm. r. és az Ügyrend szerint évenként legalább egy alkalommal kell összehívni, 2014 folyamán két alkalommal tartott ülést (2014. június 23., 2014. december 3.). Az elnökségi ülések jegyzőkönyveit az *1. számú melléklet* tartalmazza.

III. Megkeresések, illetve megbízások és az azok alapján született szakértői vélemények

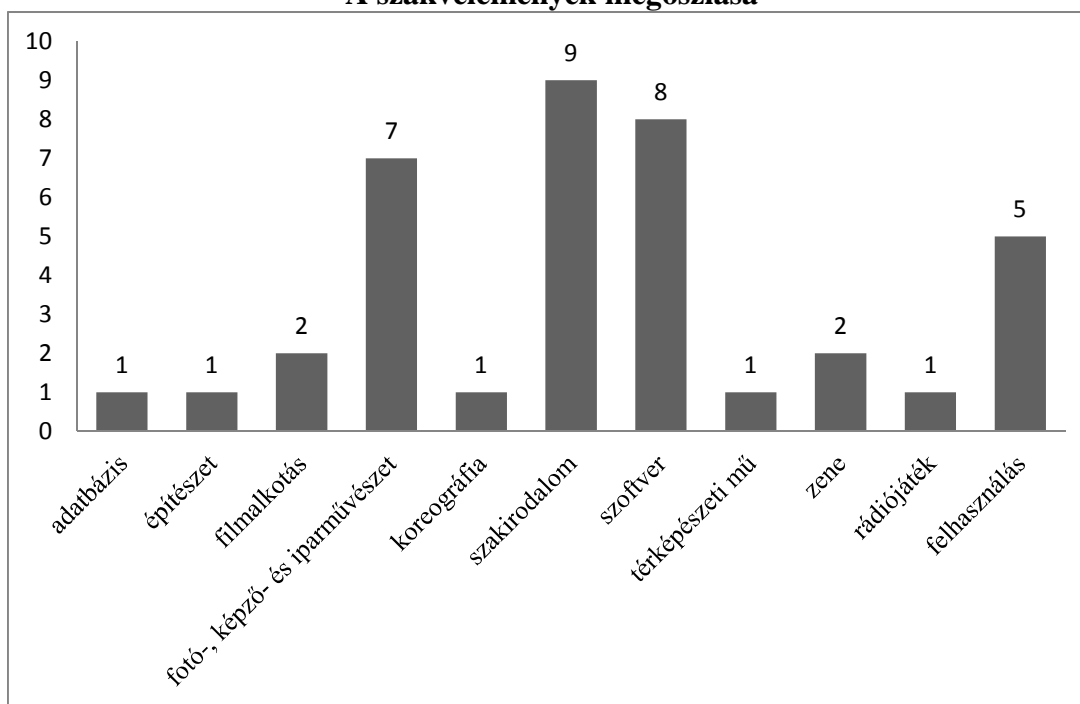
Az Szt. 101. §-ának (1) és (3) bekezdése, illetve a Korm. r. 1. §-a alapján, a Testület szerzői jogi jogvitás ügyekben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok megkeresésére, illetve – a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben – peren kívüli megbízás alapján ad szakvéleményt.

A Szerzői Jogi Szakértő Testülethez (SZJSZT) – a korábbi éveket jelentősen meghaladó számban – 47 db szakvélemény-adásra irányuló felkérés, kirendelés, illetve árajánlat-kérés érkezett. Az évben elkészült szakértői vélemények száma (38) is meghaladta a tavalyi értéket, ebből négy az előző évről áthúzódott ügyben készült, további kiegészítő szakvélemények száma pedig 4 volt. A szakértői vélemények elkészítésében közel 60 szakértő vett részt.

Az elkészült szakvélemények 22 ügyben bíróságok (járásbíróságok, törvényszékek), 4 ügyben nyomozóhatóságok és más hatóságok kirendelése alapján, 12 ügyben pedig megbízás alapján készültek (ügyvédi irodák, közintézmények és gazdasági társaságok). A szakvélemények a szerzői és kapcsolódó jogok széles körét fogják át, idén a leggyakoribbak voltak az irodalmi művekkel és a számítógépi programalkotással kapcsolatos megkeresések, valamint az összetettebb, több műfajt is érintő (egyéb) szakértői véleménykérek.

A szerzői és kapcsolódó jogok széles spektrumát felölelő szakvélemények a leggyakrabban a szakirodalmi művekkel (9), a számítógépi programalkotásokkal (8), valamint a fotó-, képző- és iparművészeti alkotásokkal (7) kapcsolatos szakkérdésekre adtak választ. A korábbi évek tendenciájával szemben 2014-ben mindössze 2-2 szakvélemény foglalkozott a filmalkotásokkal és a zeneművekkel, és csak 1-1 szakvélemény az építészeti alkotásokkal és az adatbázisokkal. Külön érdekességként jelent meg 1-1 szakvéleményben a táncjáték, a rádiójáték és a térképészeti mű. A művek vagy teljesítmények felhasználásával kapcsolatos szakvélemények az online felhasználás során elkövetett jogsértésekkel, a kiterjesztett hatályú közös jogkezeléssel, vagy a szerzői jogi törvény hatályával összefüggésben készültek (5).

A szakvélemények megoszlása

Az SZJSZT által 2014-ben ellátott ügyekre vonatkozó kimutatást a 2. számú melléklet tartalmazza.

IV. A Testület szakmai tevékenysége

Az SZJSZT 2012. decemberi elnökségi ülésén hozott döntés értelmében a szakértők kisebb munkacsoportokat alakítottak az Európai Bizottság által Licensing Europe névvel meghirdetett reformkezdeményezésekhez és konzultációkhoz kapcsolódó magyar álláspont háttérének kialakítása céljából. Fő témák az audiovizuális művekhez való hozzáférés, az üreshordozó-díj, a felhasználók által generált tartalom, a tartalom országhatárokon átnyúló vitele, valamint a jogérvényesítés voltak. Az SZJSZT elnöksége 2013. június 17-én fogadta el az elemző anyagokat, melyek 2014 folyamán az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemlében (Szemle) (április-decemberi számok) és a honlapon kerültek közzétételre.

A Szemle 2014. évi 2. számában a Tartalom országhatárokon átnyúló hozzáférhetővé tétele – a kulturális örökséghez való hozzáférés, 3. számában a Szakértői elemzés a szerzői jogi jogérvényesítésről, a 4. számában az SZJSZT UGC munkacsoportjának beszámolója a felhasználók által generált tartalom szerzői

jogi kérdéseivel kapcsolatban, az 5. számában a magáncélú másolás kompenzációjával foglalkozó SZTNH–SZJSZT munkacsoport megállapításai és javaslatai, a 6. számában pedig az SZJSZT tanulmánya az audiovizuális ágazat és a kulturális örökség intézményeivel kapcsolatban című szakértői elemzés jelent meg. Az előzőekben említett tanulmányok mellett a Szemlében 2014-ben 20 szakvélemény jelent meg.

Az év folyamán elkészült „A szerzői jog gyakorlati kérdései Válogatás a Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményeiből (2010-2013), fennállásának 130. évfordulója alkalmából” című kötet, amelynek ünnepélyes bemutatójára 2014. december 3-án került sor. A kötetben 6 tanulmány és 30 szakvélemény jelent meg.

V. Néhány tipikus, illetve jelentősebb ügy¹

1) Szomszédos jogi teljesítmények nyilvánossághoz közvetítése

Az SzJSzT-09/2014-es ügyben a következő tények relevánsak: az alperes áruházaiiban állítólag kódolt, zárt láncú hálózaton keresztül került sor a hangfelvételek háttérzeneként történő előadására. A megkereső törvényszék e vonatkozásban arra volt kíváncsi többek között, hogy beazonosíthatóak-e az egyes előadók, aggálytalannak tekinthető-e azok a jogosulti nyilatkozatok, amelyek a hazai közös jogkezelési rendszerből való kilépésre irányultak, megállapítható-e, hogy az érintett tartalmak nyilvánosságra hozatalára külföldön került sor (s így akár a magyar Szjt. hatálya kizárható volna). Az eljáró tanács az igencsak összetett ügyben így is részletekbe menő választ adott. Többek között ismertette, mikor lehetne az érintett tartalmakat azonosítani (helyszíni ellenőrzés, lejátszási lista szolgáltatása a felhasználó részéről), illetve mindennél részletesebb módon taglalta az esetleges külföldi nyilvánosságra hozatalnak a magyar szerzői jog alkalmazhatóságára vonatkozó következményeit. Ezzel együtt hangsúlyozta, hogy

„Ebből pedig az következik, hogy amikor az előadóművészek, illetve a hangfelvétel-előállítók a Vállalat 2. rendelkezésére bocsátják (akár úgy, hogy annak az elektronikus rendszerébe feltöltik) a felvételeik példányait abból a célból, hogy a felvételeket és az azokon rögzített előadásokat speciális berendezések útján az áruházak közönséghez közvetítsék, megállapítható hogy az érintett hangfelvétel kereskedelmi célú kiadása megtörtént.”

Hasonlóképp világossá teszi a szakvélemény, hogy mely jogosultságok esetén és mely jogosultaknak van lehetősége kilépni a közös jogkezelés keretei közül. Az előadóművészeknek és a hangfelvétel-előállítóknak például erre nincs joga, ám a szerzők és a szerzői jogok más jogosultjai élhetnek kilépési jogukkal. Hogy ez a lehetőség az alapul fekvő ügyben esetleg mégis miért nem alkalmazható, az ugyancsak kiolvasható a szakvéleményből.

2) Filmalkotás remake-je

Az SzJSzT-23/2014-es számú szakvélemény egy 1943-as filmalkotás 2005-ös remake-je által felvetett szerzői jogsértéseket járta körbe. A tanács szakvéleményének elején rögtön a lényegre tért, mikor kiemelte, hogy a második filmalkotás ugyan nem az első szolgai másolata, mivel van köztük fontos különbség is, ám ezzel együtt is világosan átdolgozást eredményez. Ahogy a tanács jelezte: *„az új filmváltozat és forgatókönyv olyan származékos művek, amelyek, bár az átdolgozás során eszközölt írói változtatásoknak*

¹ Az összefoglalókat dr. Mezei Péter PhD készítette. Forrás: <http://copyrightinthexxcentury.blogspot.hu>

köszönhetően számos helyen jelentősen eltérnek a régi filmváltozattól, annak cselekményvezetését, dialógusait, szereplőit, a karakterek megformálását illetően rendkívül nagy mértékű azonosságot, illetve hasonlóságot is mutatnak azzal.”

Amit a tanács ezzel együtt is kritikusként ítélt meg, hogy azt nem látta bizonyítottnak, hogy vajon az eredeti film 1943-as elkészültekor milyen felhasználási engedélyt adott az eredeti szerző (a forgatókönyv írója) a filmelőállításnak, hiszen ettől erősen függ az, hogy jelenleg ki követelhet kártérítést az engedély nélküli átdolgozás után. Végül ugyancsak figyelemre méltó az a megállapítás, hogy – noha erről érdemben a bíróságnak kell határoznia – az 5 000 000 Ft-os felperesi kereseti követelés nem tekinthető túlzónak a felhasználásra tekintettel.

3) Az „egyéni, eredeti jelleg” adatvédelmi szabályzatok vonatkozásában

Az SZJSZT-29/2014-es számú szakvélemény egy adatvédelmi szabályzat engedély nélküli lemásolása kapcsán vizsgálta meg azt, hogy az alapul fekvő szabályzat szerzői műként, esetleg gyűjteményes műként védelemre jogosult-e. Az eljáró tanács úgy találta, hogy a szabályzat alapvető fejezetei (1. bevezetés; 2. definíciók; 3. alapelvek a cég1 adatkezelése során; 4. személyes adatok köre, az adatkezelés célja, jogcíme, időtartama; 5. személyes adatok tárolásának módja, az adatkezelés biztonsága; 6. az adatkezelő adatai, elérhetősége; 7. jogorvoslati lehetőségek) gyakorlatilag majdnem minden esetben az irányadó jogszabályok által diktált információkat tartalmazzák, sok esetben a törvényi definíciók pontos másolatainak nyugszanak. Ezért egyéni, eredeti jelleg híján kizárható a szabályzat szerzői jogi védettsége önálló műként. Ehhez hasonló okból gyűjteményes műnek sem minősülhet. A szakvélemény szerint: *„a kérdéses adatkezelési szabályzat a fentiekén túl semmilyen többletinformációt nem tartalmaz, a kötelező tartalmi elemeket a fent idézett rendelkezésben szereplő és az adatvédelmi tv. rendelkezéseivel megegyező sorrendben tartalmazza. Következésképpen tehát megállapítható, hogy az adatkezelési szabályzat tartalma sem összefoglalása, sem elrendezése, sem szerkesztése tekintetében egyéni, eredeti jelleggel nem rendelkezik, így az nem minősül szerzői jogilag védett gyűjteményes műnek.”*

4) Az „egyéni, eredeti jelleg” kerti bútor vonatkozásában

Végül az SZJSZT-32/2014-es számú szakvélemény kerti fabútorok engedély nélküli, bűncselekményt nem eredményező felhasználásával kapcsolatosan nyilvánított véleményét. Ennek keretében előfeltételként tisztázni kellett, hogy vajon a sértett kerti fabútorai egyéni, eredeti jelleggel rendelkeznek-e. A szakvélemény ezt megalapozottnak találta. (Hasznos adalékként azt is körbejárta a szakvélemény, hogy van-e relevanciája a jogvédelem szempontjából annak, hogy a bútorok a Képző- és Iparművészeti Lektorátus által "zsűrizett" alkotások. A válasz nemleges volt.) A tanács kiemelte, hogy *„a sértett és a vádlott bútorai esetében kizárható, hogy párhuzamosan létrehozott önálló alkotásokról lenne szó. A vádlott maga is úgy nyilatkozott a folyamatban lévő eljárás során, hogy a sértett alkotásai alapján gondolta úgy, hogy ő is megpróbál hasonló bútorokat készíteni. A vádlott ezzel akkor sérthette meg a sértett szerzői jogát, ha az általa megalkotott kerti bútorokhoz nemcsak a sértett által is felhasznált ötletet szolgált alapul, hanem azok létrehozásához magukat az egyéni, eredeti jellegű alkotásokat használta fel. Tekintettel arra, hogy ilyen bútorokat nem csak a sértett gyárt (házánkban és külföldön is számos mester készít hasonló alkotásokat), elmondhatjuk, hogy széles körben ismert, bevett bútortípusokról van szó, amely bútortípusok készítésére egyik alkotónak sincs monopóliuma. A sértett szerzői joga akkor sérülhetett, ha "minden változtatás nélkül, 'egy az egyben' másol[ta] le valaki" az általa készített egyéni, eredeti jellegű alkotásokat.”*

Mindezek alapján a tanács úgy találta, hogy a vádlott a sértett kerti bútorairól szolgai másolatokat készített, azaz egy az egyben másolta le, különös tekintettel a bútorok funkciója, konstrukciója, lába és talpa tekintetében megfigyelhető hasonlóságokra és azonosságokra, függetlenül attól, hogy a felhasznált faanyag eltérése okán a bútorok támlája és ülőfelülete vizuálisan eltérést mutat (más a mintázata a nyárfának és az égerfának), és a faanyagok vastagsága is különbözik.

A szakértő testület ezen felül a sértett által megjelölt vagyoni hátrány összege (30 000 000 Ft) vonatkozásában is irányadó megállapításokat tett, azzal, hogy a döntést értelemszerűen a bíróságnak kell meghoznia. A tanács szerint ez az összeg túlzó. Egyrészt nem lehet a bruttó vételárat alapul venni, csakis a hasznot szabad a vagyoni hátrány fogalmába beleérteni, ahogy az áfa levonása is szükséges.

Budapest, 2015. november 19.

Dr. Győri Erzsébet
a Testület elnöke

Mellékletek: 1) A 2014. évben tartott elnökségi ülések jegyzőkönyvei
2) A megkeresések és megbízások listája

* * *

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 5. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján a beszámolóval egyetértek.

Budapest, 2015. november 24.

Dr. Bendzsel Miklós
a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának
elnöke